Ner 100. ROK 1844. ŚRODA 1 MAJA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina		Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
	6	27" 6,''' 829	+ 1, 6	2,''' 16	ZPł Zachodni słaby	Pochmurno	Śnieg —
30	2	7, 311	+ 6, 8	1, 60	Pn Zachodni mocny	,,	Deszcz
	10	8, 089	+ 3, 1	2, 26	Zachodni ,,	,,	

Wiadomości krajowe.

KRAKOW.

Pierwszy poranek maja zawitał do nas dziś w szaréj sukience października. Niebo zachmurzone, kiedy niekiedy tylko dozwalało wyjrzeć słońcu z pomiędzy zimnych obłoków; — niech że Bóg broni, żeby się miały sprawdzić przepowiednie meteorologiczne na rok 1844 w Nrze 15 gazety krakowskiéj umieszczone, z któremi dzień dzisiejszy co do słowa się zgadza.—

Indzinierowie wytykający w naszém territorium drogę na kolej żelazną, — mają dwa plany; — podług pierwszego może być poprowadzona w bliskości Mydlnik, — podług drugiego nieco w odleglejszym kierunku. Wkrótce będziemy wiedzieć który z nich otrzyma pierwszeństwo.

Wczorajsze powtórne przedstawienie pięknéj komedyi Józefa Korzeniowskiego: Stary mąż, sprowadziło znowu licznych widzów. Zadowolnienie było powszechne. Pan Nowakowski zachwycał nas ciągle mistrzowską swoją grą, — z którą cudnie harmoniowała naiwna gra pani Królikowskiéj. Młoda ta artystka, którą niedawno do poczynających liczyliśmy, przewyższyła wszelkie oczekiwania. Gra jéj pełna jest prawdy czucia i tkliwości; — bawiąc widza chwytała go za serce i rozrzewniała. Słowem pani Królikowska w rolach naiwnych, może się stać bardzo prędko, chlubą i rozkoszą sceny naszéj. W ogólności wszyscy artyści grali wybornie, że nic nie zostawili do życzenia.

Wiadomości zagraniczne.

WIADOMOSCI Z POCZTY DZISIEJSZEJ.

— *Paryż* 23 *Kwietnia.* —

Xiążę Nemours wyjedzie w krótce do Metz. Po drodze wstąpi do Rheims dla obejrzenia tamtejszych robót około fortyfikacyi przedsiewziętych ku obwarowaniu tego miasta cytadellami na wzór Paryża i Lyonu.

Dziś wieczór wielki objad u pana Guizot, dla wszystkich dyplomatów i politycznych tegoż ministra przyjaciół.—

Wczoraj u pana Odillon-Barrot zebrała się oppozycya celem odbycia narady, względem interpellowania jeszcze raz gabinetu o wypadki na wyspie Otahiti. Pan Guizot oczekuje nowych od niéj attaków, z wszelką gotowością dowcipnego i przebiegłego ministra.

— *Londyn* 23 *Kwietnia.* —

W niespodziewany wcale sposób, na wniosek prokuratora rządowego w dublińskim Queens Bench, osądzenie sprawy O'Connela, na czas nieograniczony zawieszone zostało dnia 20 b. m.

WIADOMOSCI Z POPRZEDNICH POCZT.

— *Berlin* 19 *Kwietnia.* —

Ministerstwo spraw wewnętrznych wydało rozporządzenie, według którego nałogowych pijaków zaliczać należy do osób, które przez niegodziwy sposób życia zasługują na powszechną wzgardę i dla tego opieki praw cywilnych stają się niegodnemi.

Ministerstwo oświecenia wydało także rozporządzenie do wszystkich kollegiów szkolnych, dotyczące urządzania zakładów gimnastycznych przy wszystkich jakiegobądź rodzaju szkołach.

— *Stockholm* 12 *Kwietnia.* —

J. C. W. xżę Leuchtenberski ma już dziś opuścić Stockholm. Latem jest tu oczekiwana xżna Leuchtenbergska.

- *München* 13 *Kwietnia.* —

Wdowa po cesarzu Brazylijskiem, xiężna Braganzy, która tu z córką swoją bawi już od przeszłego lata, wyjedzie w przyszłym miesiącu do Lisbony. Wiadomo, że według statutu portugalskiego, powinna cesarzowa apanaże swo-

je zażywać w kraju, i tylko po 4 latach może znowu niejaki czas przepędzić za granicą.

— *Paryż* 14 *Kwietnia.* —

Na wczorajszém posiedzeniu izby deputowanych, ministrowie spraw zagr. i marynarki złożyli na biórze izby dokument dotyczący wypadków zaszłych na wyspie Otaheiti, to jest rapport kontr-admirała Dupetit-Thouars z dnia 15 listopada r. z. a przywieziony przez pana Reine. Niektórzy deputowani, mianowicie pp. Barrot, Billault, Ledru-Rollin, Berryer, żądali złożenia izbie także i rapportów szczegółowych, które podwładni oficerowie przesłali kontr-admirałowi, a z których tenże ułożył przedstawione właśnie izbie sprawozdanie. Ministrowie opierali się temu żądaniu, dowodząc, że gdy przedłożony rapport admirała Dupetit-Thouars obejmuje skreślenie wypadków, jakie zaszły na wyspie Otaheity od czasu ustanowienia protektoratu francuzkiego, aż do zdetronizowania królowéj Pomareh, przeto takowy jest zupełny, a twierdzenie, jakoby tylko ze szczegółowych rapportow oficerów podwładnych, można ocenić postępowanie admirała w téj sprawie, czy takowe jest kary godne lub nie, na żaden tu wzgląd zasługiwać nie może. Poczem prezes wezwał izbę do porządku dziennego i posiedzenie wsród żywego wzruszenia zostało zamknięte bez stanowczego rezultatu wspomnianych wyżéj rozpraw.

Jedno z dzisiejszych pism podaje nareszcie do wiadomości publicznéj szczegółowy rapport admirała Dupetit Thouars o królowéj wyspy Otaheiti. Przekonywamy się z niego, że do wiadomych już faktów nic nowego nie dodaje, jak to admirał Mackau już przed kilku dniami oświadczył w izbie deputowanych. Admirał Dupetit-Thouars powtarza, że właściwym powodem do jego gwałtownego postępku z królową Pomareh było zatknięcie nowéj Otaheitskiéj chorągwi, któréj usunięcia nie mógł wyjednać żadnemi przedstawieniami a nawet pogróżką, że będzie zmuszony użyć środków gwałtownych. Zabiegom i podszeptom anglików, a mianowicie missyonarza Pritchard przypisuje admirał francuzki wyłączną odpowiedzialność za trudności, jakich protektorat francuzki na Otaheiti doznał, a które w końcu zmusiły go do zajęcia téj wyspy w imieniu Francyi. P. Dupetit Thouars usiłuje przekonać czytelników swego rapportu, że wezwanie opieki francuzkiéj przez królowę Pomareh, było rzeczywiście postępkiem dobrowolnym, i że protektorat francuzki przez pierwsze 3 lub 4 miesiące napełniał największą radością i wdzięcznością mieszkańców wysp towarzyskich, samę królowę i naczelników, ponieważ przez to porządek i prawne bezpieczeństwo zaprowadzone zostały w miejsce panującego dotychczas bezrządu. Dopiero po przybyciu kapitana angielskiego Trup Nicholas i p. Pritchard, (jak mówi admirał francuzki) zaczęła się opozycya królowéj Pomareh przeciwko opiekuńczéj władzy Francyi jednocześnie z zabiegami Anglików, którzy zmierzali do tego, aby wpływ francuzki usunąć zwolna z Otaheiti. Niektóre szczegóły, jakie pan Dupetit-Thouars przytacza za dowód swojego przedstawienia stosunków na téj wyspie, dowodzą przynajmniéj, że stanowisko pełnomocnika francyi naprzeciw Ajentów angielskich, było dosyć trudne, jakkolwiek to nie usprawiedliwia wcale samowolnego zniszczenia traktatu opiekuńczego przez zdetronizowanie królowéj Pomareh. W każdym razie opozycya będzie umiała w tym raporcie znaleźć nową broń przeciwko ministerstwu, z którą rzucone wczoraj pociski na zachowywaną w sprawie Otaheitskiéj politykę, rozpocznie na jednem z przyszłych posiedzeń izby z podwojoną siłą. Gwałtowny ton, w jakim odbywały się wczorajsze rozprawy, każe się domyślać namiętności z jaką opozycya wznowi walkę, skoro odczyta raport Admirała Dupetit-Thouars.

— *Dnia* 15 *Kwietnia.* —

W przeszłą sobotę xiąże Joinville w towarzystwie swego adjutanta p. Touchard przybył do Havru i tego samego dnia odpłynął na okręcie *Morlaisun* do Brest.

W pałacu Elysée Bourbon czynią przygotowania na przyjęcie xiężnéj Kent, która dnia 25 opuści Londyn udając się przez Paryż do Niemiec.

P. Reine, adjutant admirała Dupetit-Touars, otrzymał wczoraj od ministra marynarki pozwolenie widzenia się z swemi przyjaciołmi, po sześcio dniowym pobycie w ministerstwie marynarki, gdzie z nikiem mówić nie mógł. Wczoraj w wieczór ukazał się w salonach u jednego deputowanego, ale z powodu swego delikatnego położenia, uważał za potrzebę nieodpowiadania na czynione sobie polityczne zapytywania.

Dz. *Univers* donosi z Bejrutu, że gdy Pasza tameczny rozkazał wszystkim chrześcianom uznać władzę naczelników druzyjskich, a to w skutek rozkazu otrzymanego z Konstantynopola (oczem wczoraj donieśliśmy.) chrześcianie nie chcieli się poddać temu rozkazowi. Pasza okazał się jednak głuchym na wszelkie przedstawienia, i zagroził każdemu ktoby się opierał, galerami; jakoż dwóch tłomaczów, którzy jako delegowani podali mu przeciw temu od wszystkich chrześcian zażalenie, wtrącić kazał do więzienia.

Hr. Löwenhielm, który miał polecenie od króla szwedzkiego zawiadomić dwór tutejszy o śmierci króla Jana i o wstąpieniu na tron króla Oskara 1., znajduje się od dnia onegdajszego w Paryżu, i wczoraj miał zaszczyt na szczególnéj audyencyi złożyć królowi w tym względzie listy swego monarchy. Z téj okoliczności Król Filip daje dziś wielki obiad, na który zaproszeni są ministrowie i wszyscy zagraniczni posłowie.

Za Nopoleona, mówi gazeta *le Siècle*, Francya liczyła 22,000 członków legii honorowéj, a dziś liczy 52,000, to jest jednego na 6000 mieszkańców, nie wyłączając kobiet i dzieci.

Podług jednéj gazety, Hrabina Lebon, żona rozwiedziona byłego posła belgijskiego w Paryżu, wstąpiła do klasztoru PP Wizytek.

— *Londyn* 13 *Kwietnia.* —

Xżna Kent ma przy końcu tego miesiąca w towarzystwie swego syna, xcia Leiningen, który xciu Albrechtowi towarzyszył w powrotnéj podróży z Niemiec do Londynu, zamiar przedsięwziąść podróż na ląd stały.

Z Malty donoszą o planie Beja Tripolisu, opanowanie przyległego rejencyi tunetańskiéj miejsca Gerbi. Dodają, że bej tunetański chętnieby widział, gdyby z téj strony był zaczepiony, aby mieć powód do zadania ciosu bejowi Tripolisu, którego nie przyjaźń względem niego dawno mu jest znana. Dla tego nie ustaje w swych uzbrojeniach na wszystkich punktach, w tem przekonaniu, że mu bardzo łatwo przyjdzie pokonać swego przeciwnika, który ani posiada tak uorganizowanego, ani tak licznego, przez europejskich oficerów wyćwiczonego wojska.

— *Madryt* 10 *Kwietnia.* —

Wiadomą jest powszechnie rzeczą, że poseł angielski zagroził ministrom wyjazdem swym z Hiszpanii, jeżeliby ci jeszcze daléj odstępować zamierzali od ustawy, i jeżeli natychmiast kortezów nie zwołają. Z drugiéj strony to pewna, że rząd, gdyby teraz zwołał kortezy, musiałby się przygotować na zaciętą walkę z intrygantami, których jedynym celem jest, aby znowu progresiści owładnęli ster rządu.

Margrabia Viluma wyjechał dziś na swoją posadę poselską do Londynu. Pan Donoso Cortes mianowany został sekretarzem gabinetowym, nie królowéj Krystyny, ale królowéj Izabelli.

Jenerał Narvaez dawał wczoraj objad dla ministrów i wszystkich oficerów załogi tutejszej; stoły zastawione były na 1500 osób. Wieczorem wszyscy oficerowie, w towarzystwie 500 muzykantów i 900 doboszów, udali się z pochodniami przed zamek królewski, dla złożenia hołdu królowéj matce przez wykonanie umyślnie na ten cel wyuczonych sztuk muzycznych. Wielkie mnóstwo ludzi towarzyszyło téj processyi.

O zamierzonéj wyprawie przeciw marokanom nie przestają tu mówić; na wczorajszéj nawet biesiadzie u jenerała Narvaez, spełniono toast na pomyślność téj wyprawy. W Maladze, Walencyi i Kadyxie uzbrajają wojska na tę wojnę.

Wiadomości z wyspy Kuby po dzień 1 marca są nader zatrważające. Pomiędzy niewolnikami murzynami szerzą się coraz bardziéj zmowy, a wśród tych okoliczności przywieziono tam jeszcze z brzegów Afryki 3000 murzynów.

Rozesłano rozkazy w celu skoncentrowania wojska w Madrycie. Oczekują na dywizyę jenerała Cordowy.

Rozmaitości.

NOWE WYNALAZKI ODKRYCIA I ULEPSZENIA.

Śmietankomiar. -- Jakkolwiek sposoby ocenienia, za pomocą śmietankomiarów galaktometrów), dobroci mleka z ilości wydzielającéj się z niego śmietanki, są tu i owdzie mniéj więcéj znane, jednakże następujące mechaniczne, nader proste przyrządzenie, służące do ścisłego mierzenia wysokości śmietanki wydzielającéj się z mleka, warte jest bliższego opisu i upowszechnienia, gdyż wszędzie na wsi można je sobie samemu łatwo zrobić.

Wziąść deskę na jakich dwa łokcie długości, a pół łokcia szerokości, i tak w jednym jak w drugim końcu téj deski osadzić prostopadle do niéj sztabę drewnianą np. na pół łokcia wysoką; od jednéj sztaby do drugiéj, poprzeciągać zwyczajne nitki w odległości 1/8 cala jednę od drugiéj, tak, aby były dobrze wytężone. Otóż i całe przyrządzenie gotowe. Jakżeż go użyć? Oto: ile się ma krów dojnych, tyla trzeba mieć szklanek całkiem sobie równych, dość wysokich, wązkich i gładkich; do każdéj szklanki nalać mleka na równą wysokość, poznaczać szklanki, która do któréj krowy należy, postawić je na wspomnionéj dopiero desce i przysunąć równo do naciągniętych nitek. Gdy mleko na tym przyrządzie postoi w piwnicy tak długo, iż śmietanka w każdéj szklance dobrze się wydzieli, wtedy można, patrząc po nitkach, łatwo spostrzedz, w któréj szklance jest więcéj śmietanki, to jest: która krowa więcéj takowéj daje. Tym sposobem będzie się miało bardzo dokładną miarę dobroci mleka, a tem samem i użyteczności krów. *)

Nie jeden gospodarz, nie jedna gospodyni zdziwią się po takiéj próbie, jak wielka różnica zachodzi w ich krowach co do dobroci mleka. Lecz nie dość na tém przekonaniu: trzeba według tego starać się swoje gospodarstwo mleczne następnie poprawiać a mianowicie tylko te krowy trzymać, które najwięcéj śmietanki dają, i zawczasu cielęta od nich odsadzać; przyczém należy także mieć wzgląd na piękną budowę zwierzęcia i inne dobre własności. Tym sposobem można do coraz lepszego przyjść bydła. Gdyby u nas wzięto się w gospodarstwie mleczném do opisanego tu przyrządzenia, i wedle tego z bydłem postępować chciano, to w kilku latach, nietylko, że byłoby daleko więcéj masła i sera niż teraz, ale także krowy z takiego gospodarstwa byłyby bardzo poszukiwane i wyżéj płacone, a tym sposobem przez ten prosty i tani środek, powiększyłby się i dochód.

Powyższe użyteczne przyrządzenie daje jeszcze inne korzyści, gdyż za pomocą niego można dojść, która pasza (przy równych zresztą stosunkach) daje więcéj śmietanki, a która więcéj sera i serwatki, i jak dalece esparceta, koniczyna, buraki, ziemniaki, braha, zboże i t. d. dadzą się u-

(*) Widoczna jest z opisu tego przyrządzenia, iż rozmiary deski i sztab drewnianych, może sobie każdy zamienić według swéj potrzeby i dogodności. Tylko w naciąganiu nici należałoby zachować 1/8 cala odległości, a przynajmniéj nie zbyt daleko jednę od drugiéj naciągać, bo od tego zależy wszakże dokładność ocenienia wysokości śmietanki z mleka się wydzielającéj.

żyć korzystnie na paszę. Także można w ten sposób dojść różnicy dobroci mleka od jednej i tejże samej krowy, gdy ta jest w zwyczajnéj porze dojności, a gdy na ocieleniu.

Życzymy tedy, aby wszyscy gospodarstwem mlecznem zajęci, nie ociągali się dla własnéj korzyści z sprawieniem sobie tak pożytecznego przyrządu.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 30 *Kwietnia do dnia* 1 *Maja.*

Soczołowski Józef, Paduchowicz Franciszek, Siemieński Jan ob, Turski Ignacy ob., Wodzicki Władysław hr., z Polski; – Szymanowski Maurycy ob., Pisarzewski Józef ob., Górski Stanisław ob., Krasiński Adam hr., z Galicyi; — Gostkowska Izabella ob., Fogel Edward, Storch Oskar, Reichelt Ehrechfeld z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Niemierycz Ferdynand, Cipcer Karolina, Żymirski Józef ob., Jordan Romuald ob., do Polski; — Popielowa Alexandra ob., Corsi Rafał, Taglioni Filip, Wogrintz Jerzy, Mather Jan do Galicyi; — Maunl, Kościelski Artur ob., Hochberg Karolina ob., Janik Antoni, Geismar Natalia do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

CENY ZBOŻA

Na targowicy publicznéj w Krakowie w 3ch gatunkach praktykowane.

Dnia 29 i 30 Kwietnia 1844 roku	1. Gatunek od		1. Gatunek do		2. Gatunek od		2. Gatunek do		3. Gatunek od		3. Gatunek do	
	z.	g.	z.	g.	z.	g.	z.	g.	z.	g.	z.	g.
Krz. Pszenicy	18	—	19	15	16	15	17		14	—	15	15
„ Zyta	11	15	12	10	—	—	11	—		-	10	6
„ Jęczmien.	9	12	10	—	8	—	8	15	—		-	—
„ Owsa.....	—	—	7	—		—	6	—	-	—	—	—
„ Grochu...	10	—	10	26	—	—	—	—		—	—	—
„ Jagieł. ...	-	—	28		—	—	—	—	—	—	—	—
„ Rzepaku.	—	—	24		—	—	—	—	—	—	—	—
„ Tatarki...	—	—	10	—	—	—	—	—	—		—	—
„ Soczowicy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Prosa.....	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Wielogr.	—	—	15		—	—	—	—	—	—	—	—
„ Ziemniak.	—	—	3	24	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Koniczyny	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—

Korzec owsa do siewu rychliku zł. 7 gr. —.
Cetnar Siana od zł. 2 gr. 24 do zł. 2 gr. 12. Centnar słomy od zł. 3 gr. — do zł. 2 gr. 18.
Jaj kurzych kopa . . . . zł. 1 12
Masła garniec od złp. 6 gr. — do złp. 7 gr, —
Spirytusu garniec z opłatą w 1 gatunku od zł. 4 gr. — do złp. 5 gr. —. Okowity garniec z opłatą w 1 gatunku od złp. 3 gr. — do złp. 4 gr. —
Miarka kaszy Częstochowskiéj . . . złp. 3 gr. —
„ „ Perłowéj . . . . . „ 1 „ 15
„ „ Pszenicznéj . . . . „ 2 „ 15
„ „ Tatarczanéj . . . . „ 2 „ —
„ „ Jęczmiennéj . . . . „ — „ 24
„ „ Jaglanéj . . . . „ 2 „ —
Mąki z pod krupek . . . . „ 1 „ —

Sporządzono w biórze Komissariatu Targowego.
Kraków d. 30 Kwietnia 1844 r.

Kommissarz Targowy.
W. Dobrzański.

LOTERYA KRAJOWA.

W ciągnieniu 1096 dnia 1 Maja 1844. roku w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały następujące Numera:

36. — 19. — 35. — 25. — 62.

Przyszłe ciągnienie 1097 przypada dnia 9 Maja 1844 roku.

W dniach 6 i 7 Maja r. b. z rana od godziny 11 w wsi Rozkochowic O. W. M. Krakowa Dystr. Alwernia położonéj, w domu pod L. 99 sprzedane zostaną przez publiczną licytacyą wszelkie ruchomości po niegdy śp. Franciszku Piegzie pozostałe, inwentarzem objęte, mianowicie: bydło rogate, trzoda, zboże w snopie i ziarnie, słoma, siano, narzędzia rolnicze, sprzęty gospodarskie i t. p. a to w skutek wyroku Trybunału W. M. Krakowa i J. O. w d. 12 Października 1843 r. na drodze działu pomiędzy sukcessorami tegoż Franciszka Piegzy pozostałemi zaocznie zapadłego prawomocnego. Chęć przeto kupna mający, na czas i miejsce oznaczone przybyć zechcą.

Chrzanów d. 29 Kwietnia 1844 r.

Franciszek *Borelowski* Kom. Sąd. Okr.

Doniesienie prywatne.

Urząd gospodarczy państwa Landskorony i Myślenic podaje do publicznéj wiadomości, iż dnia 10 Czerwca o godzinie 9 z rana we dworze w Izdebniku 2000 sztuk owiec merinosów i do 150 sztuk bydła rogatego tyrolskiego za gotową zapłatę publiczną licytacyą sprzedawane będą.

Izdebnik d. 20 Kwietnia 1844 r.